КРАТЪКЪ СПИСЪКЪ НА ЩИТОНОСНИТѢ ВЪШКИ *(Coccidae, Rhynchota)* ВЪ БЪЛГАРИЯ

Отъ П. Чорбаджиевъ

VERZEICHNIS DER SCHILDLÄUSE *(Coccidae, Rhynchota)* IN DULGARIEN

Von P. Tschorbadjiew

Семейството щитоносни въшки *(Coccidae)* обхваща едни отъ най-малкитѣ насѣкоми отъ разреда на хоботнитѣ *(Rhynchota)*. Макаръ и твърде разпространени и съ голѣмо стопанско значение, поради тѣхната твърде незначителна величина и външенъ видъ, тѣ не привличатъ вниманието на ентомолозитѣ-систематици, по която причина това семейство у насъ не е проучено, макаръ и само по отношение на неговия видовъ съставъ. И въ систематичната литература по насѣкомната фауна на България нѣма нищо писано върху това семейство. Въ приложно-ентомологичната литература на България, сѫщо така нѣма специална публикация върху нашитѣ щитоносни въшки. Само отдѣлни, кратки съобщения сѫ дадени за десетина вида щитоносни въшки, голѣмата часть отъ които сѫ съобщени отъ насъ, въ наши публикации, съвмѣстно съ други вредни насѣкоми. При изучаване на различни вредни насѣкоми по културнитѣ растения въ България, ние често попадахме и на различнитѣ щитоносни въшки, срѣщащи се въ страната. Голѣма часть отъ намѣренитѣ видове опредѣляхме сами, съ помощьта на наличната специална литература. Но поради трудностьта, която представлява опредѣлянето на видоветѣ отъ това семейство и мѫчното различаване на сроднитѣ видове, за сигурность, ние изпратихме материалъ и до различни специалисти по *(Coccidae)*, а именно, на г. г. Hermann Wünn въ Германия, W. Knechtel въ Ромъния и до *Britich museum* въ Лондонъ, чрезъ A. K. Marshall, на които тукъ изказвамъ сърдечна признателность. Макаръ че опредѣлянето на събранитѣ щитоносни въшки се направи още преди 7 години, публикуването на видоветѣ правиме сега.

Долупредставениятъ списъкъ обхваща 23 вида. Той е далечъ непълненъ. Събранитѣ отъ овощнитѣ дървета щитоносни въшки, вѣроятно, сѫ почти всички видове, които се срѣщатъ по тѣхъ въ България. Но видоветѣ, живущи по горскитѣ и по парковитѣ дървета и храсти, както и тия по украснитѣ растения, сѫ сравнително слабо застѫпени. Все

пакъ, макаръ и непълненъ, поради голѣмото икономическо значение, което иматъ тѣзи насѣкоми за културнитѣ растения, намираме за необходимо и полезно да дадемъ този списъкъ.

Coccinae

1. *Pseudococcus citri* Risso *(Pseudococcus vitis* Nied). — Намѣрена е само по лозитѣ при Ивайловградъ, масово размножена.

2. *Gossiparia spuria* Modeer. — Намѣрена е по брѣста *(Ulmus)*, въ околностьта на София и други мѣста, не често.

3. *Fonscolombea fraxini* Kalt. (*Pseudochermes fraxini* Kalt.). — Намѣрена е въ България по ясена, но безъ опредѣлено мѣстонаходище. Предполагаме да е изъ околноститѣ на София.

Lecaninae

4. *Eulecanium corni* Bouché. (Сливова щитоносна въшка) — Най-разпространенъ видъ отъ всички щитоносни въшки изъ цѣлата страна. Срѣща се по всички почти овощни дървета, по много паркови и горски дървета и храсти и по други растения, като много често се появява масово и причинява голѣми поражения. Най-голѣми повреди причинява на сливитѣ, ясена, акациитѣ, маслодайната роза, по-слаби — на черешитѣ и прасковитѣ.

Eulecanium corni ssp. *rabiniarum* Marchall. — Този подвидъ, намиранъ по акациитѣ, е видоизменение по форма и цвѣтъ на типичната форма *E. corni*, което е свойствено на този видъ, когато преминава по други растения.

6. *Eulecanium persicae* F. — Намирана е единично по праскови и черници отъ различни мѣста.

7. *Eulecanium (Physokermes) coryli* L. — Намирана е по розитѣ и овощнитѣ дървета, понѣкога се смѣсва съ *E. corni*.

8. *Eulecanium pulchrum* King. — По дѫбовитѣ гори *(Quercus pedunculata)* около с. Дерелий, Карловско, е намирана често.

9. *Spheralecanium prunastri* F. — Намирана е по сливитѣ, черешитѣ и прасковитѣ отъ Сливенъ, София, Карлово, Варна, Плѣвенъ и другаде. Понѣкога се появява въ голѣми количества и причинява голѣми повреди на тѣзи дървета.

10. *Pulvinaria betulae* L. — Отъ различни мѣста изъ страната по лоза, дюля и круша, но почти винаги въ ограничени количества.

Diaspinae

11. *Saissetia hemisphericum* Targ. — Срѣща се по аспарагуситѣ изъ жилищата и цвѣтарницитѣ.

12. *Aspidiotus hederale* Vall. — По зокумитѣ и палмитѣ повсемѣстенъ видъ и имъ причинява голѣми поражения.

13. *Aspidiotus ostreaeformis* Curt. — Намирана по всички овощни видове, по брѣста, ясена, джба, бука, липата и др., често масово и причинява голѣми поражения. Отъ овощнитѣ дървета най-много страдатъ крушитѣ и сливитѣ. Повсемѣстенъ.

14. *Diaspis leperii* Sign. — Повсемѣстно разпространена по овощнитѣ и др. дървета, често съвмѣстно съ *Aspidiotus ostreaeformis* и причинява голѣми повреди главно по крушитѣ и сливитѣ.

15. *Chrysomphalus aonidum* L. — По лимонитѣ, внасяни отъ другитѣ страни.

16. *Aonidiella aurantii* Mask. — По лимонитѣ, внасяни отъ другитѣ страни.

17. *Leucaspis löwi* Golv. — Намирана е по иглитѣ на бора около София и по различни естествени борови насаждения.

18. *Parlatorea zizyphi* Luc. — По внасянитѣ отъ другитѣ страни лимони.

19. *Lepidosaphes ulmi (Mytilaspis pomorum)*. — Повсемѣстна по овощнитѣ дървета, ясена, върбитѣ, тополитѣ, брѣста, джба, бука и др. Най-много страдатъ ясенъ, върби, тополи и глогъ, а отъ овощнитѣ — ябълка, круша и слива.

20. *Lepidosaphes citricola* Pack. *(pinnaeformis* Bouché). — По внасянитѣ отъ другитѣ страни лимонови плодове.

21. *Aulacaspis rosae* Bouché. — Намирана е не често по кората на розитѣ отъ София, Сливенъ, Казанлъкъ и с. Дирилий, Карловско.

22. *Chionaspis salicis* L. — Срѣща се по върбитѣ и тополитѣ навсѣкжде изъ страната, понѣкога се размножава масово и причинява значителни повреди по тѣзи дървета.

23. *Chionaspis evonymi* Comst. — Намирана е по *Evonimus*-а навсѣкжде въ страната, често масово.